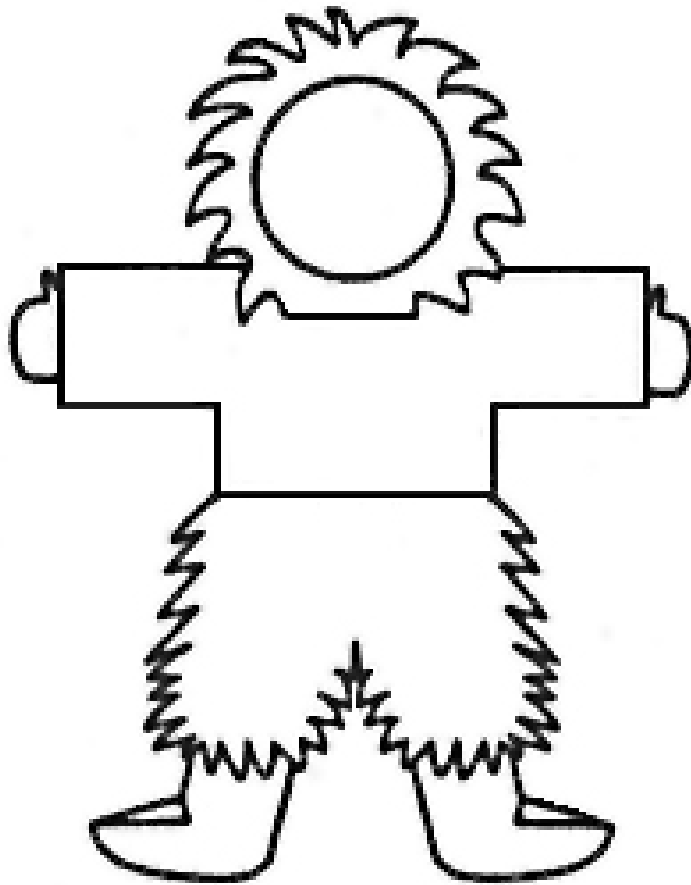

Ilitsersuut

Atuarfimmi naliliisarneq uppersaasiortarnerlu pillugit
Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 3, 27. januar
2006-imeersoq pillugu

**Inerisaavik
Januar 2006**

Ilitsersuut

Atuarfimmi naliliisarneq uppersaasiortarnerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat
nalunaarutaat nr. 3, 27. januar 2006-imeersoq pillugu

ILITSERSUUT	3
Aallaqqaasiut	3
Nalunaarutip imarisaa.....	4
Nalunaarut pillugu nalinginnaasut.....	5
Aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit	6
Atuartsinerup aaqqissorneqarnera	6
Iliuusissatut pilersaarutit naliliinerlu (§ 8-10)	6
Atuarfiup, angerlarsimaffiup atuartullu akornanni attaveqaqatigiinneq (§ 11-14).....	7
Uppersaasiineq (tak.: §§ 15 – 22).....	8
Nammineerluni sulianik saqqummiussineq, aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarneq misilitsinnerillu (§ 24-35)	10
Allattariarsorluni misilitsinnerit	13
Alloriarfinni misilitsitsinerit ingerlanneqarnissaat.....	14
Allattariarsorluni misilitsinnginnissamut maleruagassat il.il.....	15
Napparsimaneq il.il.....	15
Saniatigut nalunaarut: Paasissutissanik katersineq	16
Pilersaarusiornermut atuartsinermullu kingunissai	16
2006-imi allattariarsorluni misilitsitsinerit	16
Naggasiut	17

ILITSERSUUT

Aallaqqaasiut

Atuarfitsialak atuartitsinerup aqqissuunneqarnissaanut naliliinermilu periutsinik nutaanik piunasaqaateqarpoq. Atuartut ilikkariartornerminnut atuarnerminnullu tunngatillugu anguniagassanut pilersaarutinnullu taamaallaat peqataassanngillat, ilikkariartornertilli, ineriartornertik suliatillu pillugit nalilersuinnermut naliliinermullu qitiulluinnarlutik peqataatinneqassapput.

Tunngaviusumik Atuarfitsialammi isumagineqarpoq, naliliineq tamarmi, atuarfimmi namminerimi naliliisoqarpat imaluunniit avataaniit naliliinerit pineqarpata, atuartut ataasiakkaat ilikkariartornerisa ineriartornerisalu tapersersornissaannik siunertaqartinneqassasoq, aammalu ilinniartitsisut atuartitsinissaminnut pilersaarusiortnerminni atuartitsinerminnilu periusissaminnik tulluartaunik qinersiniarneranni ikiuutaassasoq, tassuunakkut atuartitsinertik siunnerfeqartilissagamikku atuartut ataasiakkaat pisariaqartitaannut pisinnaariigaannullu ikorfartuutaasumik. Atuartitsineq naliliinerillu siunnerfeqartinneqassapput atuartullu ataasiakkaat ilikkariartornissamat piginnaasaannut tunngaviliisuussallutik, taamaalilutik atuartut tamarmik atuarnertik pissaganartutut, unamminartutut imaqarnerusutullu misiginiassamassuk.

Taamaattumik nalunaarut atuartut ataasiakkaat ilikkariartornermikkut piginnaasaasa ineriartornerisalu nalilersortarnissaat pingaarnertullugit suliarineqarpoq; aappaattullu ilisimatusarnermi, misissueqqis-sarnermi kiisalu sumiiffinni ataasiakkaani qitiusumiillu ineriartortitsinermi siunniussanut sakkussatut atorniarneqarluni. Neriutiginineqarpoq nalunaarut atuartut, ilinniartitsisut angajoqqaallu akunnerminni atuartup atuarnera atuarnerminnilu pissarsiai pillugit oqaloqatigiinnerulernissamat ammanerulernissamullu siuarsaataajumaartoq, taakkuttaaq saniatigut aamma atuarfimmu attuumassuteqartut soqutiginnittullu akornanni.

Nalunaarutip siunertaraa, atuarfiit naliliineq uppersarsaasiisarnelut iluaqutigalugit atuartitsinerup ineriartortinneqarnissaanut suliniuteqarnerulernissaat, tassuunakkut:

- atuartut ilikkariartornerat atuartitsinermillu pissarsiaat pitsanngorsarniarneqassammata, pisutsit atuartitsinerup iluaniittut avataaniittullu atuartut ineriartornerannut ilikkariartornerannullu sunniuteqartut nakimaatsumik siunertaqartumillu nalilersorlugillu naliliiffigisarnersigut,
- atuartut ataasiakkaat atuaqatigiiaallu nakuuffii pisariaqartitaallu sammineqassammata,
- atuartut ataasiakkaat pisariaqartitaat aallaavigineqassammata,
- atuartut peqataatinneqassammata, aamma namminneq ilikkariartornerminnut sunniuteqqa-taanissamat periarfissinneqassammata ilaatigut atuartut ataasiakkaat anguniagassiortarnerisigut iliuusissatullu pilersaarusiortarnerisigut,
- ilikkagassatut anguniagassat ersarissut piunasaqaatillu ersarissut tunngavigineqarsinnaam-mata atuartut sanngiiffi pinerunagit nukittuffiili qitiutillugit,
- pisutsit uppersarsarneqarsimasut tunngavigineqassammata aammalu atuartunut naatsorsuu-tigisat piunasaqaatillu tunngavigalugit pilersaarusiortoqarsimassammata aqqissuussisoqar-simassallunilu.

Tamakkualuuna anersaaralugit alloriarfinni naliliinerit ilinniartitsisut nalilersuinerinut naliliisarneri-nnullu tapertatut eqqunneqarnissaat kissaatigineqartoq. Atuarfik pillugu peqqussut malillugu (§ 18.

imm.3) atuartut nukarliit akulliillu atuarianni naammassineranni atuartitsinermi pissarsiaat ataatsimut nalilersorneqartassapput. Nalilersuineq atuartut ataasiakkaat atuariimmi ingerlaqqinnissaasa pilersaarusiornissaat eqqarsaatigalugu ingerlanneqartussaavoq atuartullu atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni tamani ilikkagassatut anguniagassanut tunngatillugu qanoq qanorlu annertutigisumik piumasaqaatitigut naammassinissimanerini nalilersuutaassalluni. Alloriarfiit naammassinerini atuartut angajoqqaallu nalunaarusiamik, ilassutaasumik oqaaseqaammik il.il. tunineqartassapput, naliliinerit uku tunngavigalugit:

- ingerlaavartumik naliliinerit tunngavigalugit ilinniartitsisup nalilersuineri,
- 3. klassimi atuartup nammineerluni suliaminik saqqummiussinera,
- 7. klassimi aaliangersimasumik sammisaqarluni suliaq, kiisalu
- 3. aamma 7. klassimi alloriarfinni misilitsitsinerit.

Alloriarfinni nalilersuinerit atuartut ataasiakkaat siunissamut ineriartornissaannut tikkuussisuussapput ilikkariartormilu paarlakaattumik anguniagassanik suliaqarfiusumi – anguniagassat immikkoortunut agguarnerisigut – iliuusissatut pilersaarusiornikkut – atuartitsinikkut - nalilersuinikkut atuartunullu ataasiakkaanut ilikkagassatut anguniagassiorfiusumi akuutinneqassallutik. Ataatsimut nalilersuinissaq salliutillugu siunertaavoq, atuartup killiffimmini ineriartornissaminut periarfissaanik ilikkariartornissamullu piginnaasaanik naammaginartumik takutitsinnaasoq, taamaalillutik ineriartorminni killiffigilikkaminni tulluurtumik naleqquttumillu atuartinneqarsinnaaqqullugit.

Alloriarfiit naammassinerini ilinniartitsisut ataatsimut nalilersuineri ukiup affakkuutaartumik angerlarsimaffinnut nalunaaruteqartarnerit taamaaqqataannik, makkuninnga uppersaateqartinneqartassapput:

- a. Nalunaarusiaq, taamaallaat ilinniartitsisup atuartup ilikkagassatut anguniagassanik qanoq angusaqarsimatigineranik nalilersuineranik imaqartussa,
- b. ilassutaasumik oqaaseqaatit, ilinniartitsisup atuartup atuariimmi sulineranik, inuttut inooqataanikkullu inerikkiartormeranik aamma atuariimmi inooqatigiinnermut peqataaneranik nalilersuineranik imallit,
- c. atuartitsinerup ingerlanneqarneranik paasissutissat, kiisalu
- d. atuartup atuariatortarsimaneranut paasissutissat.

Nalunaarutip imarisaa

Nalunaarutip imarisaa qulequttanut pingaarnernut arfinilinnut immikkoortulerlugu eqikkarneqarsinnaavoq (nutaat imaluunniit maanna nalunaarummut atuuttumut allannguutaasut kipungasumik allataapput):

1. **Atuartsinerup aqqissuunneqarnera** peqqussut malillugu ingerlatiinnarneqassaaq tak. § 17, imm. 1-3, Inatsisartut atuarifik pillugu peqqussutaanni nr. 8, 21. maj 2002-meersoq.
2. **Atuariit namminneq naliliineri**, atuariit namminneq isumagisassaata tassaapput:
  - a. atuartut anguniagassaata iliuusissatullu pilersaarusiat,
  - b. ingerlaavartumik naliliinerit,
  - c. *3. klassimi nammineerluni sulianik saqqummiussinerit aamma*
  - d. *7. klassimi aaliangersimasumik sammisaqarluni suliaq.*
3. **Avataaniit naliliineq**, KIIP sinnerlugu Perorsaanermi Ilisimatusarnermut, Naliliisarnermut Ilinniartitaanermullu institutip (Inerisaaviup) naliliineri imarisassat aalajangersartassavai, ukunannga imaqartoq:

- a. 3. *klassimi allattariarsorluni alloriarfimmi misilitsinnerit kalaallisoornermi, qallunaatoornermi aamma matematikkimi,*
  - b. 7. *klassimi allattariarsorluni alloriarfimmi misilitsinnerit kalaallisoornermi, qallunaatoornermi, tuluttoornermi aamma matematikkimi, kiisalu*
  - c. *atuartitsissummi allami ataatsimi alloriarfimmi misilitsinnissamut periarfissa-qarpoq.*
4. **Uppernarsaasiarneq atuartumut aamma angajoqqaanut** (Angusakka) ukunangga imaqartinneqartoq:
- a. nalunaarusiaq,
  - b. atuartup atuarfimmi sulineranik, inuttut inooqataanikkullu inerikkiartorneranik aamma atuarfimmi inooqatigiinnermut peqataaneranik ilassutaasumik oqaaseqaatit,
  - c. *atuartitsinerup ingerlanneqarneranik paasissutissat aamma* atuartup atuarnermini peqataanera aamma
  - d. angajullit atuarfianni angusat tunngavigalugit karakterit.
5. **Atuarfiup angerlarsimaffiullu akornanni attaveqatigiinneq** pillugu aalajangersakkat allanngortinneqanngillat ukuusut:
- a. angajoqqaanik ataatsimiititsinerit,
  - b. atuarfiup angerlarsimaffiullu akornanni oqaloqatigiinnerit,
  - c. il.il.
6. **Angusat pillugit paasissutissanik katersineq**, perorsaanerme ilisimatusarnermik ineri-saanermillu suliaqarnissaq eqqarsaatigalugu.

Nalunaarut pillugu nalinginnaasut

Siuliani oqaatigineqareersutut, nalunaarummi ilaatigut aalajangersakkat ataasiakkaat tulleriinneri nikisiterneqarnikuupput. Maanna nalunaarut qulequttanut ima immikkoortortalersugaavoq:

- **Kapitali 1: Atuartitsinerup aaqqissornerqarnera nassuiaatillu.** Kapitalip uuma, soorlu peqqussummi siullermi taamaareertoq, nalunaarutip aalajangersagartai imarivai, tassa atuartitsineq aaqqissornerqartassasoq atuartitsissutini ataasiakkaani atuartitsissutil-lu qanitariissut siunertaat tunngavigalugit. (tak. § 17. imm. 1-3). Taaguutit nassuiarne-qarneri, siornatigut aalajangersakkani ataasiakkaani toqqaannartumik allaqqanngikkar-luartut, siuartillugit nuunneqarput, aammalu nassuiaammut ”atuartitsissutit siunertaat” aamma ”ilikkagassatut anguniagassat” ilanngunneqarput, alloriarfiit siunertaat, atuartit-sissutit siunertaat ilikkagassatullu anguniagassat pillugit nalunaarummit tigusaallutik.
- **Kapitali 2: Iliuusissatut pilersaarusiatsit naliliinerlu.** Aalajangersakkat, siornatigut ka-pitalini assigiinngitsuni inissisimagaluartut, allanngortinneqaratik atuartut anguniagas-saliortarnissaannut iliuusissatullu pilersaarusiortarnissaannut aamma atuartut atuarner-minni pissarsiaanik ilinniartitsisup ingerlaavartumik naliliineranut tunngassuteqarput.
- **Kapitali 3: Atuarfiup, angerlarsimaffiup atuartullu akornanni attaveqatigiinneq.** Kapitalimi uani aalajangersakkat allannguuteqaratik, angerlarsimaffimmut attave-qarnerup qanoq ingerlanneqartarnissaanik imaqarput. Nalunaarusiornissaq, angusat tunngavigalugit karakteriliinerit il.il. piffissami qaqugu pisassanersut ersarissarneqar-poq.
- **Kapitali 4: Uppernarsaasiineq.** Atuartup atuartitsinerme pissarsineranut sulii uku tunngavigalugit uppernarsaasiisoqartassaq: **nalunaarusiaq, atuartitsinerup inger-**

lanneqarneranik paasissutissat, ilassutaasumik oqaaseqaatit aamma angajulliit atuarfianni angusat tunngavigalugit karakterit. 3. klassimi nalunaarusiap suliarineqarneranut atugassamik atuartut kalaallisut, qallunaatut matematikkimilu allattariarsorlutik misilitsissapput aamma atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni, allattariarsorluni misilitsiffiunngitsuni sumiiffinnilu ataasiakkaani toqqagassani sammisami ataatsimi, atuartup nammineq aalajangigaani, nammineq suliaminnik saqqummiussissapput. Akulliit atuarfianni atuartut allattariarsorlutik kalaallisut, qallunaatut, tuluttut matematikkimilu misilitsissapput aamma atuartitsissutit assigiinngitsut kattullugit aalajangersimasumik sammisaqarlutik suliaqassapput saqqummiutissalugulu.

- **Kapitali 5: Angusat tunngavigalugit karakterit.** Allannguuteqanngilaq, 13-skala atorneqarpoq.
- **Kapitali 6: Nammineerluni sulianik saqqummiussineq, misilitsinnerit, aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaq il.il.** Uani kapitalimi aalajangersakkat nutaajupput qulaanilu taaneqartuni peqataanissaq ingerlatsinissarlu pillugit aalajangersakkat imarivai. Immikkoortoq kingusinnerusukut itisilerneqassaaq.
- **Kapitali 7: Napparsimaneq il.il.** Aalajangersakkap imarivaa misilitsitsinermi, nammineq sulianik saqqummiussinermi aalajangersimasumillu sammisaqarluni suliaqarnerup nalaani atuortoq napparsimassappat il.il. atuarfiit qanoq periuseqarnissaannik.
- **Kapitali 8: Nalunaarusiat il.il. toqqortarineqarnerat**
- **Kapitali 9: Atuutilersitsineq.** Nalunaarut 1. marts 2006 atuutilissaaq. Siulianili allanneqareersutut kommunalbestyrelsip aalajangissavaa atuartut ukiumi atuarfiusumi 2005/2006-imi qanoq qanorlu annertutigisumik allattariarsorlutik misilitsissanersut, nammineq suliaminnik saqqummiussissanersut aamma aalajangersimasumik sammisaqarlutik suliaqassanersut saqqummiussissanersullu. Tassunga tunngassuteqartut suku-miinerusumik kingusinnerusumi allaatigineqarput.

Aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit:

Atuartsinerup aaqqissornera (§ 1)

Atuartsineq tassunga ilanngullugu atuartut atuarnerminni pissarsiaannik naliliineq alloriarfinni pingasuni qitiusumit ilikkagassatut anguniagassat aalajangersarneqarsimasut tunngavigalugit ingerlanneqassaaq (§ 1, imm. 1-3). Atuatuni ukiup atuarfiusup naammassinerani ilikkagassatut anguniagassanik aalajangersaavigineqarsimanningsuni, ilinniartitsisup atuartut peqatigalugit atuartsinissamut, alloriarfiit naammassinerini ilikkagassatut anguniagassat ilaat suliarissavai. Ilikkagassatut anguniagassat ilaat ilikkagassatut anguniagassat aallaavigalugit suliarineqassapput imalu aaqqissuunneqassallutik, atuartumut alloriarfiup naammassineranut ilikkagassatut anguniagassat anguniarnissaannut tapersersuutaassallutik.

Iliusissatut pilersaarutit naliliinerlu (§ 8-10)

Atuartsinermut ilikkagassatut anguniagassat/ ilikkagassatut anguniagassat ilaat tunngavigalugit atuortoq ilinniartitsisuni peqatigalugit atuartsissutini atuartsissutinilu qanitariissuni tamani anguniagas-siortassaaq iliusissatullu pilersarusiortassalluni (§ 8). Siunnersuutigineqassaaq, ilikkagassatut anguniagassat ilaat atuartullu namminneq anguniagaat ersarissumik piviusorsiortumillu suliarineqartarnissaat, atuartut namminneq qanoq qanorlu annertutigisumik anguniagassatut siunniussatik angusimanerlugit nalilersuisinnaaqullugit.

Atuartut ukiumut ikinnerpaamik marloriarlutik iliuusissaminnik pilersaarusiortassapput. (Angusakka ark 5, 5a imaluunniit 5b). Ingerlaavartumik naliliinissamat pitsaanerpassaaq, piffissamat sivikinnerusumut siunnerfeqarluni ilikkagassatut anguniagassat ilaannat tunngavigalugit suliaqaraanni, soorlu anikinnerusunik aalajangersimasumik qulequtaliilluni sammisaqarnermi, suliassiisutunik, suliniutunik il.il. suliaqarnermi, atuartut taamaalillutik anguniagassatut siunniussatik pilersaarutaasut angusimanerlugit nalilersoruminartinnerussammatigit. (Angusakka ark 1 piffissamat killilimmut anguniagassiornermut atorneqartussatut takorluugaavoq.) Atuartup iliuusissatut pilersaarutai atuarfiup angerlarsimaffiullu oqaloqatigiinnissaat sioqqullugu suliarineqartassapput angerlaanneqartassallutillu. Angajoqqaat atuarfiup angerlarsimaffiullu oqaloqatigiinneranni anguniagassanik ilaatigut allanik ilassuteqarsinnaapput aammalu anguniagassatut siunniussaasut anguneqarnissaannut qanoq tapersersuisinnaanerlutik siunnersuuteqarsinnaallutik. Atuartitsineq ima aaqqissuunneqassaaq, atuartut anguniagassaat salliutinneqarsinnaalersillugit. Angajulliit atuarfianni atuartup siunissami ilinniagarilerumaagassatut isumaliuutai iliuusissatut pilersaarutaannut ilanngunneqassapput, taamaalilluni ilinniarsiit ilinnialertussanut piimasaqaataat naatsorsuutigisaallu atuartup piviusorsioortumik takorloorsinnaalersinnaassammagit, taamaaliornerminilu ingerlatani suliaqarninilu siunnerfeqartilissallugit.

Ingerlaavartumik nalilersuineq tassaavoq atuartup ilikkariartornermini piginnaassutsiminik takutitsineranik aaqqissuussaasumik paasissutissanik katersineq (§§ 9-10). Sulineramik ingerlatsinermik angusanillu nalilersuineruvoq, aamma suleriaatsit assigiinngitsut tassani ilanngunneqarput: ilinniartitsisup misissuineraniit atuartup nammineq angusaminik nalilersuineranut. (Takuuk: Atuartut angusaannik nalilersuineq. Inerisaavik 2005) Ilinniartitsisup ingerlaavartumik naliliinera atuartut namminneq nalilersuinerannit tunngaveqartassaaq. Atuartut namminneq imminnut nalilersuinerat ingerlaavartuuvoq, atuartup immiut atuartutut ilinniarnissaa siunertaralugu. Atuartut:

- namminneq naammassisinnaasatik, suliatik, angusatik, isummatik ilikkariartornitillu pillugit isumaliuuteqalersissavai,
- sulinerminni qanoq iliornermik maluginiarsinnaalissavaat aqussinnaalissallugulu,
- namminneq suliamik pitsaassusaat ilisimasatillu nalilersorsinnaalissavaat,
- imminnut tunngassuteqartunik piviusorsioortumik anguniagassiorsinnaalissapput aamma
- qanoq anguniassanerlugit pilersaarusiorsinnaalissapput. (Takuuk.: Atuartup nammineq immiut nalilersornera/naliliiffiginera. Inerisaavik 2005)

Ilinniartitsisup ingerlaavartumik nalilersuineranni nalunaarusiornermini ilassutaasumillu oqaaseqaasiornermini tunngavigissavai.

Atuarfiup, angerlarsimaffiup atuartullu akornanni attaveqatigiinneq (§ 11-14)

Uani aalajangersakkami allannguutituaavoq, nalunaarusiaq, ilassutaasumik oqaaseqaatit il.il. piffissami novebarimi/decembarimi aamma maajimi/juunimi suliarineqartarnissaat. 10. klassit eqqarsaatigalugit piffissat ukuupput novembari/decembari aamma aprili/maaji.

Atuarfiup angerlarsimaffiullu akornanni attaveqatigiinneq makku aqutugalugit isumagineqassaaq:

- 1) atuarfiup angerlarsimaffiullu akornanni oqaloqatigiinnerit atuartumit peqataaffigineqartumik minnerpaamik ukiumut marloriarluni ingerlanneqartassapput,
- 2) ukiup atuarfiusup aallartinnerani atuaqatigiit angajoqqaavinik minnerpaamik ataasiarluni ataatsimiititsisoqartassaaq,

- 3) nalunaarusiat, atuartitsinerup ingerlanneqarneranik paasissutissat, ilassutaasumik oqaaseqaatit angusallu tunngavigalugit karakterit pillugit minnerpaamik ukiumut marloriarluni angerlarsimaffimmut allakkatigut nalunaaruteqartoqartassaaq aamma
- 4) angajoqqaat piumasaqareernerisigut akuersereernerisigulluunniit angerlarsimaffimmut pulaarnerit.

Atuartup ilikkariartornera qitiutillugu atuarfiup angerlarsimaffiullu akornanni oqaloqatigiinnerit tunngaveqartariaqarput, atuartup angajoqqaani ilinniartitsisunilu peqatigalugit nammineq ilikkariartornernini pillugu allaaserisaqarnissaminut eqqarsaatiginninnissaminullu peqataatinneqartarnissaanik. Atuarfitsialak nutaamik ataatsimeeriaaseqalernissamik siunertaqarpoq, siornatigutut angajoqqaanik ataatsimiititsisarnemit oqaloqatiginnittarnermillu allaanerusuteqartumik, siornatigummi angajoqqaat ilinniartitsisullu atuartup atuarnera pillugu kisimik oqaloqatigiissutigisarpaat. Atuartup ilikkariartornera qitiutillugu ataatsimiititsineq immikkuullarissutut isigineqassanngilaq, kisiannili atuartitsinerup ilaatut isigineqassaaq. Inerisaavik atuarfiup angajoqqaallu akornanni attaveqatigiinnerit qanoq ingerlanneqarsinnaanersut ilitersuusiornikuuvoq (takuuk: Atuartoq qitiutillugu ataatsimiititsineq. Inerisaavik 2005, aamma Portfolio atorlugu nalilersuineq. Inerisaavik 2005).

Uppernarsaasiineq (tak.: §§ 15 – 22)

Atuartup atuartitsinerimik pissarsineranut uppernarsaasiinermi ilinniartitsisuisa nalilersueriaatsit makkua sulii atussavaat:

- 1) nalunaarusiaq,
- 2) atuartitsinerup ingerlanneqarneranik paasissutissat,
- 3) ilassutaasumik oqaaseqaatit aamma
- 4) angajullit atuarfianni angusat tunngavigalugit karakterit.

Ad. 1. Ilinniartitsisut atuartup atuartitsinerimik pissarsiaasa nalunaarusiorneranni alloriarfimmi **ilikkagassatut anguniagassat** imaluunniit **piffissamut anguniagassatut siunniussimasat** tunngavigalugit nalunaarusiortassapput. Ilinniartitsisut amerlasuut nalunaarusiaq allat pillugit sulii atortarpaat, soorlu; atuartut pissusaat, sulinerminni aallussinerat, soqutiginninnerat, inerisimassusaat il.il. atuartitsissutaasuni ilikkagassatut anguniagassat tunngavigalugit nalunaarusioratik. Nalunaarusiap **imarisussaavaa** atuartup ilikkagassatut anguniagassatut siunniussimasanik qanoq qanorlu annertutigisumik angusai annertutiginersut pillugit ilinniartitsisup nalilersuina. Nalunaarusiaq sapinngisamik oqaatsinik pitsaasunik siumullu sammisunik oqaasertalersorneqassaaq. Aammattaaq nalunaarusiaq, atuartitsissummi atuartup piffissami tulliuttumi suut sammissallugit pisariaqartitaanik imaluunniit suut sammissallugit tulluurtuutitaanik siunnersuutinik imaqartinneqassaaq. Oqaaseqaasiaq taamaalilluni atuartup iliuusissatut siunissami pilersaarusiornerani ilanngussinnaassaaq. Nalunaarusiap ingerlaavartumik naliliinerit tunngavigissavai, tassani ilinniartitsisoq ingerlaavartumik atuartorlu suleqatigalugu atuartup ilikkariartorneranik pissarsiaqartarneranillu isumaliuuteqartarmat.

Alloriarfiup naammassinerani nalunaarusiornissamut tapertassatut atuartitsinerimut atatillugu atuartut 3. klassimi 7. klassimilu allattariarsorlutik misilitsittassapput, 3. klassimi nammineq suliaminnik saqqummiussisassapput kiisalu 7. klassimi aalajangersimasumik sammisaqarlutik suliaqartassapput saqqummiussisassallutillu (taakkua kinguliani allaaserineqarput).

Inerisaavik piffissami qaninnermi ”best practice”-nalunaarusianik atuarfiit isumassarsiorfigisinnaasaannik katersisussaavoq.

Angusakka ark 3 nalunaarusiornermi atorneqassaaq,.

Ad. 2. Atuarfiit atuartsineq pilersaarutaasut malillugit ingerlanneqarsimanersoq paasissutissiissutigisassavaat. Paasissutissiissutit ilaatigut atuartup atuarnera nalilersornissaanut atuartumut angajoqqaanullu tapertaassaaq – tassunga ilanngullugit atuartup atuarnerni pissarsisimaneera, soorluttaaq aamma atuartup atuarnernik ingerlatseqqinnissaata pilersaarusiornissaanut atorneqarsinnaasut. Atuartsinerup ingerlanneqarneranik paasissutissat makku-ninnga imaqaassapput:

1. piffissami pineqartumi akunnerit atuartsiviusussat pilersaarutaasut amerlassusaat,
2. piffissami pineqartumi akunnerit atuartsiviusimasut amerlassusaat, aamma
3. atuartup atuariatortarsimaneranut paasissutissat.

Akunnerit atuartsiviusussat pilersaarutaasut pillugit paasissutissiineri, akunnerit atuartsiviusut (min. 60 atorlugit naatsorsuinerit) **tamakkerlugit**, atuartumut piffissamut pilersaarutaasut nalunaar-neqassapput. Tassunga naatsorsuineri ilanngunneqassapput eqimattat/atuqaatigiit avillugit atuartit aamma avinnagit atuartit, immikkut ittumik atuartsinerit aamma naammattusaammik atuartsinerit aamma ataatsimut aaqquissuusaasunik sammisaqartitsinerit, soorlu timersortitsinerit il.il.

Akunnerit atuartsiviusimasut amerlassusaat pillugit akunnerit pilersaarutaasut atuartsiviusima-sut (min. 60 atorlugit naatsorsuinerit) tamakkerlugit nalunaar-neqassapput.

Atuartsiviusimanngitsutut oqaatigineqartut tassaapput:

- akunnerit atuartsiviusimanngitsut ilinniartitsisup peqannginnera patsisaalluni atuartor-lu akunnerni atuartinneqarsimanngipput,
- akunnerit atuartsiviusut aalajangersimasuunngitsumik taarteqarluni ingerlanneqarsi-masut, atuartut nakkutigineqarnissaat pinerullugu atuartsinerusimappat – tassunga ilanngullugit pinnguartitsiinnarnerit pissuttuartsinnarnerillu. Akunnerni taamaattut, soorlu pilersaarutaariinngitsumik pinnguartitsinerit pissuttuartsinerit il.il., ilikkagassa-tut anguniagassat tunngavigalugit, atuartut ataasiakkaat anguniagaat iliuusissatullu pi-lersaarutaat tunngavigalugit atuartsinerunngillat.

Atuartup atuariatortarsimaneranut paasissutissani akunnerit atuartup peqquteqarluni/peqquteqarani atuarsimanngineri nalunaarsorneqassapput.

Atuariatortarsimanermit tunngassuteqartut Angusakka ark. 3-mi nalunaar-neqassapput.

Ad. 3. Ilassutaasumik oqaaseqaatit ilinniartitsisup atuartup aturfimmi sulineranik, inuttut inooqataa-nikkullu inerikkiartorneranik aamma aturfimmi inooqatigiinnermut peqataaneranik nalilersuineratut paasineqassapput. Nalilersuineri ilaatigut makku ilanngunneqarsinnaapput:

- atuarnerni soqtiginninnera,
- ukkassisinnaanera itisilerisinnaassusaalu,
- sulerusussuseqarnera,
- akisussaassuseqarnera,
- aturfimmi tiiminilu qanoq innera,
- atuaqatiminik ilinniartitsisuminillu suleqateqarnera,
- nammineersinnaassuseqarnera,
- nukittuffi,

- angerlarluni suliassanut atuarfimmilu tunniussassanut eqqortitsinera,
- tiimini anitsiarfimmilu pissusilersortarnera,
- isumassarsiullaqqissusaa,
- il.il.

Klasselærerip ilassutaasumik oqaaseqaammik suliaqarnermini atuartup imminut nalilersornera tapertatut atorsinnaavaa, ilaatigut Angusakkami ark 4 atorlugu. Siunnersuutigineqassaarlu nalunaarusiornermi periususooq malillugu, atuartup ilinniartitsisui suleqatigiillutik ilassutaasumik oqaaseqaasiornermi atuartup atuarnermini piffissami tulluittumut 'isigisumik', atuartup piginnaasai tunngavigalugit piginnaangisai salliutinnagit oqaaseqaasiortassatut. Ilassutaasumik oqaaseqaasiornermi Angusakkami ark 2 atorneqarsinnaavoq. Oqaatigineqassaarli ark 2 atuarfiup iluani taamaallaat atortussatut naatsorsuusamat klasselærerillu, Angusakkami ark 3-mi, ilassutaasumik oqaaseqaasiornissamat atugassaralugu. Ark 2 angajoqqaanut nassiunneqassanngilaq.

Ad 4. Nalunaarusiap, atuartitsinerup ingerlanneqarneranik paasissutissat ilassutaasumillu oqaaseqaatit saniatigut atuartut angajullit atuarfianni (8. – 10. kl.) 13- skala atorlugu angusat tunngavigalugit karakterilerneqartassapput. Angusat tunngavigalugit karakteriliinerit atuartup atuartitsissutini ilikkagassatut anguniagassanut naleqqiullugit piginnaasaaniknalilersuinerupput. 8. aamma 9. klassimi angusat tunngavigalugit karakteriliinerit ilikkagassatut anguniagassat immikkoortuinut, ilinniartitsisut atuartullu ataatsimoorlutik aalajangersarsimasannut, naleqqiullugit nalilersuinerussapput. Pingaaruteqarlunnarpoq atuartut ilikkagassatut anguniagassani/ilikkagassatut anguniagassat immikkoortuinut piumasaqaatit taamaallaat ilisimassanngikkaat, aammattaarli anguniagassat qanoq qaqugulu anguneqassanersut peqatigalugit oqallisigineqartariaqarput.

10. klassimi nalilersuinerit kingulliit (nalunaarusiaq angusallu tunngavigalugit karakterit) atuartup ilikkagassatut anguniagassat tamakkerlugit qanoq qanorlu annertutigisumik angusimanerai alloriarfimmimi ilikkagassatut anguniagassanut naleqqiullugit nalilersuinerussapput.

Nammineerluni sulianik saqqummiussineq, aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarneq misilitsinnerillu (§ 24-35)

Alloriarfiup naammassinerani ataatsimut nalilersuilluni nalunaarusiornissamat atugassamik ilinniartitsisup ingerlaavartumik nalilersuinerata saniatigut maanna atuartut 3. klassimi nammineerlutik suliaminik saqqummiussissapput, 7. klassimi atuartut aalajangersimasumasumik sammisaqarlutik suliaqassapput aamma 3. aamma 7. klassimi atuartut allattariarsorlutik misilitsissapput.

Nammineerluni sulianik saqqummiussineq:

3. klassimi atuartoq atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni, allattariarsorluni misilitsissiffiunnigitsuni sumiiffinnilu ataasiakkaani toqqagassani sammisami ataatsimi, atuartup nammineq aaliangigaaani, nammineerluni suliaminik saqqummiussissaaq.

Nammineerluni suliamik saqqummiussinerup takutissavaa atuartup:

- 1) atuartitsissummi atuartitsissutiniluunniit qanitariissuni ilikkagassatut anguniagassanut toqqakkanut tunngatillugu angusimasai kiisalu
- 2) suliaminut tunniussimassusaa ilikkagassatigullu ineriartornera.

Nammineerluni suliamik saqqummiussineq (imaluunniit portfolio) atorlugu nalilersuineq atuartut suliaannik toqqartuinissamat assersuutinillu katersinissamat sakkuusinnaavoq atuartut ilisimasaat ilikkariartornerallu pillugit naliliinissaamik siunertaqartoq. Periuseq atussagaanni atuartut sulianik toqqartuinermi suut nalilersorneqassanersut (ilikkagassatut) anguniagassat suut anguniarneqassanersut pillugit aaliangersaanerme peqataatinneqartariaqarput.

Nammineq sulianik saqqummiussineq ukiumi atuarfiusumi atuartut suliaannik, siuariaataannik angusaannillu naleqquttumik takutitsisumik katersanit tunngaveqassaaq. Taamaattumik atuarnerup aallartinneraniit portfolio sunaanersoq atuartunut saqqummiunneqassaaq, atuartut sanaatik aaliangersimasut takussutissiallu kisiisa ineriartorneri pinnagit, kisiannili aamma atuaqatiminnut angajoqqaaminnullu namminneq suliaminnik saqqummiussinerit ilanngullugit sungiussinnaaniassammattigit. (tak.: Portfolio atorlugu nalilersuineq. Inerisaavik 2005)

Alloriarfiup/atuaqatigiit ilinniartitsisuisa atuartut suleqatigalugit, nammineq sulianik saqqummiussinis-saq qanoq iluseqassanersoq aalajangissavaat – tassunga ilanngullugit suut kikkunnut saqqummiunneqassanersut. Atuarfiit ilaasa atuartitsissutit kattullugit nammineq suliat saqqummiussinnaavaat, allat atuartitsissutini ataasiakkaani atuartitsinerup ilaatut saqqummiussineq ingerlassinnaavaat. Allat atuar-titsineq ualimut nuullugu, angajoqqaat saqqummiussinissamat aggersarlugit, saqqummiussisinnaapput.

Suliamik saqqummiussinerit tassaasinnaapput:

- Titartakkat, suliat,
- Allatat, nalunaarusiat,
- Logbogit,
- Eqqaamassutissatut allattukkat,
- Allattaaviit sulianik imaqartut,
- Assit, immiussat
- Il.il.

3. klassimi nammineq sulianik saqqummiussineq, ulluinnarni atuartitsinermut ilaatillugu, piffissami marsi-maajimi ingerlanneqassaaq.

7. klassimi aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarneq saqqummiussinerlu.

Atuarfik pillugu peqqussummi aalajangersakkat malillugit (§ 9, imm. 4) alloriarfinni pingasuusuni tamani atuartitsissutit akimorlugit, aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarneq suliniummillu suliaqarnermi kiisalu atuartut pissarsiaat ataatsimut nalilersornerinut ilanngullugu akullerni atuartut alloriarfiup naammassinerani aalajangersimasumik sammisaqarlutik suliaqassapput saqqummiussissallutil-lu. Aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarnermi suleriaatsit ilinniarnierisa saniatigut – suliummik suliaqarnermi suleriaaseq aamma eqqarsaatigalugu – aamma siunertaavoq atuartut uku ilaati-gut ilinniassagaat:

- suleqatigiinneq aalajangeeqataasinnaanerlu,
- nammineersinnaassuseqarneq,
- nutaaliorsinnaassuseqarneq,
- isornartorsiuissinnaassuseqarneq,
- naleqqussarsinnaassuseqarneq nikerarsinnaassuseqarnerlu,

- eqqarsarsinnaassuseqarneq, soorlu tamakkiisumik ataqatigiissunillu isiginnissinnaassuseqarneq,
- itisilerisinnaassuseqarneq,
- naliliineq imminullu nalilersuisinnaaneq
- il.il.

Suleriaatsip ilinniartitsisup atuartumik pitsaaneruseqarneq ilikkagaqarnissaanut periarfississavaa atuartullu atuagarsornikkut, inuttut inooqatigiinnikkullu ineriartornera pillugit nalilersuinissaanut pitsaaneruseqarneq periarfississavaa. Suleriaaseq taakku saniatigut aamma ima sunniuteqassaaq:

- nalilersuineq atuartitsinerlu ataatsimoortinneqassapput,
- ilinniartitsisup nalilersuinissamut atugassaanik tigussaasunillu suliaqartoqassaaq,
- atuartunut ataasiakkaanut qisuariaateqarnissamut periarfissiissaaq,
- angajoqqaanut nalunaarusiornissamut uppernarsaatissanik katersisoqarsinnaalissaaq aamma
- anguniagassatut siunniussanut iliuusissatullu pilersaarusiornissamut periarfissiivoq.

Aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaq, atuarnep ingerlanerani suliarineqartussaq saqqummiunneqartussarlu, atuartitsisutit akimorlugit ingerlanneqassaaq taamaattumik atuartitsisutit atuartitsisutillu qanitariissut arlallit ilikkagassatut anguniagassartaannut tunngasuussaaq. Atuartut ilinniartitsisullu pingaarnerutillugu sammineqartussaq suleqatigiillutik aalajangiutissavaat, sammineqartoq atuarnut tamanut sammisallugu soqutiginarsinnaassaaq suliassanullu annikinnernut aggulunneqarsinnaassaaq. Eqimattakkarluni sapinngisamik suliarineqassaaq, marlukkarlunili imaluunniit kisimiilluni aamma suliarineqarsinnaavoq. Sammisamik suleriaasissanillu toqqaaneq sumiiffinnut naleqqutissaaq, atortussanik pissaqarniarneq ilinniartitsisullu atuarnimmi ilinniartitsisusut eqqarsaatigalugit. Taamaattumik pingaaruteqarpoq ilinniartitsisut sammisassamik toqqaaniarnermi immersuilluarnissaat, ilitser-suinissaat siunnersuinissaallu.

Klassip imaluunniit ataqatigiiaat ilinniartitsisuisa atuartut suleqatigalugit pingaarnerutillugu sammineqartussaq ukiut tamaasa 1. februaari nallertinnagu aalajangiutissavaat. Atuartut ullunik atuarnissutit tulleriinnik 3-5-inik paasissutissanik katersuinnermut, sammisap suliarineranut, suliamik inaarsarneranut suliamillu tamakkiisup saqqummiunnissaanut piareersarnerminnut atugassaannik periarfissinneqassapput. Atuartut suliaminnik naammassinninnerinut uiggiutiinnarlugu saqqummiussisoqassaaq, soorlu suliaqarenermi ullut atuarnissut tulluuttut aallartinneranni.

Aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaq ilinniartitsisunit nalilersuiffiqeqareersimassaaq kingusinnerpaamik saqqummiussinnermiit sap. ak. marluk qaangiutsinnagit. Siuliani oqaatigineqareersutut nalunaarusiornermi ilassutaasumillu oqaaseqaasiornermi ingerlaavartumik naliliinnermit misilitsinnermilu angusanut nalilersuineq ilanngunneqassaaq.

7. klassimi aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaq marsimi-maajimi ingerlanneqassaaq.

Aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarneq pillugu nalunaarummi aalajangersakkat ersarissumik allaaserineqarsimaneri pillugu (§ 29 – 35), uani uteqqiilluni allannissaat pisariaqanngilaq. Oqaatigineqassaarli, aalajangersakkani ukunani sinaakkutaasut iluanni atuarnissutit aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarnissaq namminneq pilersaarusiorsinnaammassuk qanorlu ingerlakkusunerlugu aalajangersinnaammassuk, taamaalilluni atuartitsinerup ingerlanneqarneranut naliliinnermilu eqaattumik naliginnaasumillu ilaatinneqarsinnaaniassammat. Isumassarsiorfissatut innersuunneqarsinnaavoq: Mortensen, B.: Projektilerineq. Ilinniarsiortfik, Nuuk 2005.

Allattariarsorluni misilitsinnerit

Atuarfimmi allattariarsorluni misilitsinnerit eqqunneqarnerisa siunertarivaa, Atuarfitsialaap naliliisarnermik kultuureqarnissamik siunniussaqaqarnera, nalilersuinerit formativiusut¹ atuarfinni namminerni atornerisigut kiisalu nalilersuinerit normativiusut² sanilliuunneqarsinnaasullu atornerisigut. Atuarfimmi nammineq naliliinerni amerlanertigut inuup nammineq isummani malillugu naliliinissamut killiliussai nalilersuinerilu tunngaviungajuttarput, alloriarfinnili misilitsinnerit naliliinissamut killiliussat assigiisut kinaassusersiunngitsullu tunngavigalugit ingerlanneqartarlutik.

Atuartup ilikkariartornera atuartitsinnermilu pissarsiai pillugit naliliinerit pingaarnarpaat tassaapput, atuartup ilinniartitsisuni peqatigalugu nammineq ingerlaavartumik naliliineri. Tamakku ingerlanneqartassapput, atuartup ilinniartitsisullu, atuartup nammineq ilikkagassamitut ataatsimullu ilikkagassatut anguniagassanut naleqqiullugu killiffia pillugu malinnaasinnaaqullugit. Ingerlaavartumik naliliinerit ilikkariartornermut taassumalu iluani pisunut missingissersuutaasut, allattariarsorluni misilitsinnerit ilikkagassatut anguniassatut siunniussat alloriarfimmu tulliuuttumut ingerlariaqqinnginnermi qanoq qanorlu annertutigisumik anguneqarsimanerannut ”uuttuutaassapput”. Uuttuinerit taakku atuartunut ataasiakkaanut, atuaqatigiiaanut, alloriarfimmu imaluunniit atuarfimmu tamarmut siunissamut suut pingaarnertut suliniutigineqassanersut pilersaarusiornerrannut tikkuussissutitut atornerqarsinnaapput. Alloriarfimmi misilitsinnerit, oqaatigineqareersutut pingaarnertut tamakkiisumik nalilersuinissamut atuuttus-
sat, siunertarivaat:

1. atuartut ataasiakkaat ilikkariartornerannut ineriartornerannullu tapersersuutaanis-
saat,
2. ilinniartitsisut naleqqunnerusumik siunertaqarnerusumillu atuartitsinissamut pilersaarusiornermi tapertassaattut, taamaalillutik atuartut ataasiakkaat pisinaariigaat pisariaqartitaallu pilersaarusiornermi atuartitsinerminnilu eqqarsaatiginerus-
sammattigit,
3. atuarfiit pilersaarusiornissaminut, ilinniartitsisunik agguassinissaminut inerisa-
gassatullu pisariaqartunut siunniussaminut aqqissuussinissaminut nalilersuinis-
samut sakkusaqartinnissaat, kiisalu
4. sumiiffinni ataasiakkaani qitiusumiillu siunissami ilisimatusarnissamut inerisaanis-
samullu atugassanik tutsuiginartunik sanilliuunneqarsinnaasunillu paasissutissanik
katersaqarnissap periarfissinnissaa. (soorlu ilikkagassatut anguniagassat iluarsar-
tuuteqqinneqarnissaannut, pikkorissartitsinissamut pilersaarusiornermi, inerisagas-
satut takorluukkanik pingaarnersiunissamut il.il.tunngatillugu)

Misilittakkat takutittarpaat, atuartut amerlasuut atuarfimmi ukiuni arlaqartuni atuaraluarlutik, oqaatsi-
tigut, matematikkimi il.il. tunngaviusumik ilikkagassat ilikkangittoortaraat. Allattariarsorluni mis-
ilitsinnerit taamaattumik aamma siunertarivaat, atuarfiit atuartut ilikkarniarnikkut ajornartorsiutillit atu-
arneranni siusissukkut ”paasiniassammattigit”, atuartullu immikkut tapersersorneqarnissamut ikiorn-
eqarnissamullu pisariaqartitsisut ikiorserneqarnissaannut suliniartoqarnissammat. Misilittakkat aamma

¹ Nalilersuinerit formativiusut tassaapput, ingerlaavartumik naliliinermi tunngavilersuinerit, imarisaa periusissallu
ilinniartitsisunit (aamma atuartunit) aalajangersarneqartut

² Nalilersuinerit normativiusut tassaapput, qitiusumit naatsorsuutigisat piumasaaqatillu tunngavigalugit aalajan-
gersarneqartut. Killissat naatsorsueqqissaarnermi naatsorsueriaatsit tunngavigalugit aalajangersarneqartarput.
(normalfordeling)

takutittarpaat, siusissukkut atuarniarnermut, allanniarnermut matematikkimilu ajornartorsiuteqalereersut kingusinnerusumi atuagarsornikkut inuttullu ineriartornissamut ajornartorsiortartut.

Militsinnerit soraarummeernerunngillat imaluunniit inaarutaasumik misilitsitsinerunngillat, angusinnigitoorfigineqarsinnaasut imaluunniit angusiffiusinnaasut. Misilitsinnerit pingaartumik atuartup atuarnerta ilikkariartorneratalu pilersaarusiornissaanut sakkussatut isigineqassapput. Assersuutigalugu paasineqarpat, atuartuq atuaqatiminit piginnaasakinnerusoq, pingaaruteqarpoq atuartup ilikkariartornissaa ineriartornissaalu pillugit isumaliuteqalernissaq – suliniutissanik aaqqissuussaasunik atuartup maanna ineriartornikkut killiffianit naammaginantumut ineriartorteqqinnissaa siunertaralugu pilersaarusiornissamut. Tassunga tunngatillugu pingaaruteqarpoq atuartut angajoqqaallu, misilitsinnerit atuartut piginnaassusaannik il.il. nalilersuinerunngitsut nassuiaatissallugit, kisiannili siunissami atuartitsinissami qanoq suullu atuartitsissutigineqassanersut paasinialugit misissuinerusut.

Atuartitsissutini ataasiakkaani alloriarfinni misilitsissutit ilikkagassatut anguniagassani piumasaqaatit naatsorsuutigisallu tunngavigalugit suliaapput. Suliassat maani nunatsinni avataaniillu atuartitsinnermut, misilitsissutinik suliaqarnermut, perorsaarnermut naliliinermullu ilisimasaqarluartunit suliaapput. Ersarissumilli oqaatigineqassaaq, misilitsissutit ilikkagassatut anguniagassat ikittuinnaat tunngavigalugit ”uuttuimmata” taamaattumillu atuartup ilikkariartornera pillugu tamakkiisumik imaluunniit ilivitsumik naliliniutitut atorsinnaanatik. Misilitsinnerit ilikkagassatut anguniagassani qitiusut uuttortarnissaat siunnerfigivaat. Misilitsinnerit ilinniartitsisup ingerlaavartumik naliliineranik, atuartut nammineq suliaminnik saqqummiussinerannik aalajangersimasumillu sammisaqarlutik suliaannik ilallugit taamaattumik ataatsimut atuartup ilikkagassatut anguniagassanut naleqqiullugu atuarnermi pissarsiaanik sukumiisumik naliliinerupput, nalunaarusiakkut ilassutaasumillu oqaaseqaasiornikkut saqqummiunneqartut, taakkulu atuartup iliuusissatut pilersaarusiornermini ilinniartitsisullu atuartitsinissaminut pilersaarusiornermini sakkussarai.

Nalilersuinissaq assigiissaaqqullugu misilitsinnerit multiple choise atorlugu ilusilerneqassapput – tassa imaappoq, apeqqutit aalajangersimasunik akissutissartaqartassapput. Tassunga tunngatillugu Inerisaavik qarasaasiaq atorlugu immersuinissamut, nalunaarusiornissamut, nalunaaruteqarnissamut kisitsisitigullu misissueqqissaarnissamut atugassamik inerisaavoq. Qarasaasiami programmip qulakkiissavaa, atuartut misilitsereerniartut misilitsinnerminni angusaannik ingerlaannartumik paasittarnissaat. Qarasaasiami programmip aamma qulakkiissavaa, angusat Inerisaaviup paasissutissanik kater-suivianut misissoqqissaarnissaat kisitseqqissaarnikkullu suliareqqinnissaannut ingerlaannartumik nas-siunneqarnissaat.

Alloriarfinni misilitsitsinerit ingerlanneqarnissaat

- 3. klassimi atuartut allattariarsorlutik kalaallisoornermi, qallunaatoornermi matematikkimilu misilitsissapput.
- 7. klassimi atuartut allattariarsorlutik kalaallisoornermi qallunaatoornermi, tuluttoornermi matematikkimilu misilitsissapput.
- KIIP-i ukiut tamaasa atuartut atuartitsissutit siuliani taaneqartut ilaanni ataatsimi misilitsissanngitsut aaliangiisinnaavoq.
- KIIP-i ukiut tamaasa atuartut nukarliit akulliillu alloriarfiiniittut atuartitsissutit ukua ilaannik ataatsimik misilitsissanersut aaliangiisinnaavoq: inuiaqatigiilerinermi, upperisalerinermi isumalioqqissaarnermilu, pinngortitalerinermi imaluunniit inuttut inerikiartornermi.

- KIIP sinnerlugu Inerisaavik ukiut tamaasa 1. decembari nallertinnagu nukarliit akulliillu alloriarfiini allattariarsorluni misilitsitsinissat pillugit nalunaaruteqartassaaq. Nalunaarummi uku pineqartassapput:
  - atuartut atuartitsissutini ukunani ataatsimi inuiaqatigiilerinnermi, upperisalerinnermi isumalioqqissaarnermilu, pinngortitalerinnermi imaluunniit inuttut ineriikiartornermi allattariarsorlutik misilitsissanersut,
  - atuartut nukarliit akulliillu alloriarfiini kalaallisoornermi, qallunaatoornermi matematikkimilu misilitsissanersut aamma akulliit alloriarfianni tuluttoornermi misilitsissanersut,
  - ikiuutit nalinginnaasut immikkullu ittut suut misilitsinnermi atorineqassanersut aamma
  - qaqugu qanorlu siviutigisumik misilitsinnerit ingerlanneqassanersut.
- Qulaani oqaatigineqareersutut misilitsinnermit inernerit qarasaasiaq atorlugu Inerisaavimmuut nassiunneqassapput.
- KIIP sinnerlugu Inerisaaviup misilitsinnerup ingerlanneqarnissaanut nalilersuinissamullu malittarisassat ersarinnerusut aalajangersassavai.

Allattariarsorluni misilitsinnerit 3. aamma 7. klassini marsi-maajimi ingerlanneqassapput. Inerisaaviup ukiut tamaasa 1. decembari nallertinnagu misilitsinnerit piffissap suup iluani ingerlanneqassanersut nalunaarutigisassavaa. Ullut sorliit misilitsiffiussanersut atuarfiit naamminnerq aalajangertassavaat, misilitsinnerit ulluinnarni atuartitsinnermi atuartitsissutini misilitsiffiussuni atuartitsinnerit nalinginnaasut atorlugit ingerlanneqarsinnaaqullugit.

Allattariarsorluni misilitsinnginnissamut maleruagassat il.il.

Atuarfiit eqqumaffigissavaat, atuartut immikkut ittumik atuartitaasut, naammattusaammik atuartitaasut, kiisalu atuartut nunanit allanit Kalaallit Nunaannut nuuttut, allattariarsorluni misilitsinnissamut, aalajangersimasumik sammisaqarluni suliaqarnissamut imaluunniit nammineq suliamik saqqummiussinissamut peqataannnginnissaat aalajangersinnaagamikku. Peqataannnginnissamut aalajangiinissaq atuartup angajoqqaavi oqaloqatigeqqaarlugit pisassaaq (takuuk: §§ 24 aamma 25). Peqataannnginnissamut periarfissaqarnerup qulakkiissavaa, atuartut piviusorsiuunngitsumik misilitsinneqarnissaat, peqataannnginnissamulli aalajangersakkat aamma ima ingerlanneqartassapput, atuartut ataasiakkaat pillugit nalilersueq-qissaaqqaarnerit tunngavineqartassallutik.

Napparsimaneq il.il.

Aammattaaq atuarfiit eqqummaariffigissavaat napparsimaneq, inortuineq imaluunniit allat pequtigalugit misilitsinngitsoornerit, nammineq sulianik saqqummiussinngitsoornerit aalajangersimasumillu sammisaqarluni suliaqanngitsoornerit pillugit aalajangersakkat. Aalajangiunneqartorlu tassavoq, atuartut atuarneq naamassitinnagu piffissami kingusinnerusumi aamma nalunaarutit il.il suliarinnginerini misilitsissasut namminnerlu suliaminnik saqqummiussissallutik. (tak. §§ 37 – 41).

§ 38-mi allaqqavoq, atuartoq allattariarsorluni misilitsinnissamut inortuippat, atuarfiup pisortaata piumasaaqatit allaqqasut malillugit akuerisinnaagaa. Tassani ersersinniarnearpoq, atuarfiup pisortaa akissusaasuunerpaasoq, akorngutissaqanngilarli atuarfiup pisortaata piginnaatitaaffik ilinniartitsisumut misilitsitsisumut tunnissinnaagaa, aaliangiineq atuartup atuarfimmuut apuunnerani pisussaammat. Atuarfiup pisortaata akulerunneqarneratigut kinguarsaataasinnaasut akornutaasinnaasullu atuartup inortuisup

atuaqataasullu misilitsinnissaat akorngusersulersinnaavaat. Aalajangiinissamut piginnaatitaaffik ilinniartitsisumut tunniunniaruniuk, atuarfiup pisortaata pisumi taama ittumi maleruagassat siumut ersariluinnartunik nalunaarutigereersimassavai. Atuarfiup aqutsisuisa ilaat misilitsitsinerit ingerlanneqarnerini pisariaqartitsisoqartillugu attavigineqarsinnaajuaannassapput.

Saniatigut nalunaarut: Paasissutissanik katersineq

Atuarfiit, atuartitsineq atuartullu pillugit paasisimasagut annertusarniarlugit, Inerisaavik qarasaasiaq atorlugu paasissutissanik katersuivimmik inerisaanikuvoq, maannalu aallaqqaammut meeqqat atuarfianni inaarutaasumik misilitsitsinnermit inernerit katersuivimmut katersorneqarnikuupput. Alloriarneq tul-linnguuttoq tassaavoq, alloriarfinni misilitsinnerit inernerinik katersuivimmik sananissaq, aallaqqaammut katersat avataaniit kukkunersiorneqarnissaat siunertaralugu kingusinnerusukkullu katersat atuarfik pillugu misissueqjissaarnerni ilisimatusarnernilu tunngaviulernissaat eqqarsaatigalugu. Suli kingusinnerusukkut aamma pilersaarutaavoq, Tabulex atorlugu atuarfiit pillugit paasissutissat pigineqartut qarasaasiamut katersuivimmit aamma katersorneqartalernissaat.

Pilersaarusionermut atuartitsinermullu kingunissai

Naliliineq pillugu nalunaarutip allanngortinneqarnerata kinguneranik, atuarfiit ukiumut atuarfiusumut pilersaarutiminnut ilannguttariaqagaat ukuupput:

- Atuarfiit atuartut 3. klassimiittut nammineq suliaminnik saqqummiussinissaannut periusissat piffissallu suut atorneqassanersut aalajangersartariaqarpaat. Pilersaarutit atuartunut piffissani pineqartuni napparsimanertik imaluunniit allat pequtigalugit peqataasinnaanngitsunut periusissanik piffissanillu allanik periarfissaqartitsissapput.
- Atuarfiit atuartut 7. klassimiittut aalajangersimasumik sammisaqarlutik suliaqarnissaannut saqqummiusinissaannullu periusissat piffissallu suut atorneqassanersut aalajangersartariaqarpaat. Pilersaarutit atuartunut piffissani pineqartuni napparsimanertik imaluunniit allat pequtigalugit peqataasinnaanngitsunut periusissanik piffissanillu allanik periarfissaqartitsissapput.
- 7. klassimi atuartut 1. februaari nallersinnagu aalajangersimasumik sammisaqarlutik suliaqarnissaminni qulequttatut pingaarnertut sammerusutartik aalajangiutereersimasavaat.
- KIIP-ip allattariarsorluni misilitsinnissat annertussusissaat piffissaliussallu naalunaarutigereerpagit, atuarfiit misilitsinnissanut ataasiakkaanut piffissaliinissat aalajangersassavaat. Pilersaarummi atuartunut napparsimanertik imaluunniit allat pequtigalugit peqataasinnaanngitsunut piffissanik allanik periarfissaliussanik ilanngussisoqarsimasaaq

2006-imi allattariarsorluni misilitsitsinerit.

Siullerpaamik pisortatigoortumik allattariarsorluni misilitsinnerit ukiumi atuarfiusumi 2006/2007-mi ingerlanneqassapput. Inerisaaviulli misilitsissutit upernaaru 2006-imi misileqqaarnissaat pilersaarutigivaa. Inerisaavimmut pingaarutilipilussuavoq misilitsissutit atornerinut misilittakkanik pissarsinissaq, tassunga ilanngullugit misilitsitsinissavimmi periusissat ingerlatseriaatsillu atorneqartussat.

Taamaattumik neriutigeqaarput, atuarfiit tamarmik misilitsissutit misilerarnissaannut ikiuukkumasuseqarumaartut, taamaalilluni misilitsinnerit ingerlanneqalerpata ilitsersuutit atorsinnaanersut allallu ajornartorsiutaasinnaasut Inerisaaviup paasereerniassammagit. Pingaaruteqarpoq misilitsissutit nunap immikkoortuini tamani misilinneqarnissaat, misiligutit sumiiffinni assigiinngitsuni paasinassusai, imarisai ingerlanneqarnerilu pillugit sukumiisumik paasissutissanik pissarsisinnaaqulluta.

Misilitsissutunik misileraanissaq ukiumi atuarfiusumi 2005/06-imi qaqugu ingerlanneqarumaarnersoq maleruagassallu piffissami qaninnerpaami nalunaarutigineqarumaarput.

Naggasiut

Atuarfimmi naliliineq marloqiusamik siunertaqartuarnikuuvoq: Atuartoq imminut ilikkariartornerminilu piginnaasani pillugit ilinniagaqassasoq, aamma ilinniartitsisoq naliliiniarnerit siunertaqartut aqquigalugit imminut namminerlu atuartitseriaatsiminik, periutsiminik il.il. ilinniagaqassasoq. Taakkunani marlunni pineqarpoq, maanna sumut killissimaneq, siunissami sumut ingerlaniarneq aammalu qanoq anguniagassat anguniarneqassanersut. Maanna suliat kingumut qiviarluta pitsaassusaat naliliiffigisinaagaangatsigu ineriartorneq pisarpoq tassanngaanniillu nutaanik unamminartunik siumullu isiginnittunik uatsinnut sammisatsinnullu piumasaqarfigisinnaalersarpugut.

Inuit tamarmik immikkuullarissuupput – tamarmillu immikkut pineqartariaqarput. Atuarfitsialaallu atuartoq qitiutillugu atuartitsinissaq siunniussarivaa, atuartullu ataasiakkaat ilikkariartornerat atuartitsinermi pilersarusiornermut, atuartitsinermut, naliliinermut atuarfiup angajoqqaallu attaveqatiginnerannut il.il. qitiulluinnarnissaa pingaartinneqarluni. Pitsaasumik atuartitsineq tassaavoq ataqpeqatigiinneq, akisussaassuseqarneq, alaatsinaassuseqarneq ineriartornissamullu piumassuseqarneq aamma atuarfiup qullersaasa, ilinniartitsisut atuartullu kiisalu angajoqqaat allanngorusussuseqarneranniippoq.

Nalunaarutip uuma siunertarivaa siumut isiginnittumik nalilersuinerit naliliinerillu, atuartunut ilinniartitsisunullu tamanut atuartitsinermik naleqarnerulersitsisut soqutiginarnerulersitsisullu. Atuartitsinermik pitsaasumik takorluukkat, atuartut tamarmik soqutiginarumik unamminartumillu atuartitaanissaannik qulakkeerinnittut taamaalillunilu atuartunik piginnaasaqarnerulersitsisut pikkorinnerulersitsisullu, imatut eqikkarneqarsinnaapput:

- Ilinniartitsisut atuartullu sulianik imaluunniit ajornartorsiutinik piviusunik suleqatigiittut.
- Sammisqaqarnerni tamani oqaatsit ilaatinneqartarput, ilinniartitsisut atuartitsissutini tamani atuarfut oqaatsitigut atuinerannik, atuarsinnaanerannik, allassinnaaneranik – aamma matematikkimi, pinngortitalerinermi, inuiaqatigiilerinermi sumiiffimmilu toqqagassani kattullugit inerisaaffigisaat.
- Ilikkagassatut anguniagassat suliniutinik isumalinnik, atuartut ilaqutariinnerminni avatangiisiminnilu tunngassuteqartunut attaveqartitaannik, suliaqarluni anguneqartarput.
- Ilinniartitsisut atuartut itisuumik eqqarsarsinnaanissaannik unammeruaagaqartissavaat taamaalillutik ulluinnarni inuunerminni naapatit piviusut saperunnaarniassammagit.
- Ilinniartitsisoq atuartorlu oqaloqatigiittassapput: oqaloqatigiinneq illuinnaaneersuunani illuatungeriinnerussaag.

- Suleriaatsit assigiinngitsut ataatsikkut neqeroorutigineqartuaannassapput (kisimiilluni sulineq, eqimattani sulineq, sungiusarnerit aamma misileraanerit, ”sanileriilluni imminut ilinniarteqatigiinneq”, ilinniartitsisup – atuartup suleqatigiinnerat il.il.)
- Atuartut suleqatigiinneri aaqqissuussaalluagaassapput, atuartut taamaalillutik tamarmik suleqatigiissimaneq misilinniassammassuk. Atuartut tamarmik atuaqatigiit ataatsimut pingaartiataat pillugit suleqatigiissapput taamaalillutik nammineq imminnut naalakkersorsinnaanertik, ikiusinnaassuseqarneq, ataqpeqatigiinneq namminerlu ilinniarnerminnut akisussaaqataanertik ilinniassavaat.
- Atuartut namminneq ilinniarnertik inuttullu/inooqatigiinnikkut ineriartornertik pillugit aalajangiussanut tamanut peqataaninneqartassapput.

Inerisaaviup neriutigivaa, nalunaarut atuartitseriaatsinut anguniakkanullu taamaattunut tapersersuutaa-jumaartoq.

Angusakkami arkit maanna peqqussummut naleqqussarlugit nutarterneqarput.

Ilitsersuut, Angusakka najoqqutassiallu oqaatigineqartut Inerisaavik attavigalugu piniarneqarsinnaapput imaluunniit Inerisaaviup nittartagaanit uannga aaneqarsinnaapput: www.p-center.gl

